

LBRIS

We know
books

Starețul
Tadei
de la Vitovnița

**Ai biruit patima,
ai biruit tristețea**

traducere din limba sârbă
VALENTIN - PETRELICĂ

ediție diortosită de
SLADJANA GURGU

PREDANIA

CUPRINS

PAGINA 5	CAPITOLUL I DESĂVÂRȘIREA DUHOVNICEASCĂ NU ARE SFÂRȘIT
PAGINA 21	CAPITOLUL II SĂ ÎNCREDINȚĂM TOTUL ÎN MÂINILE LUI DUMNEZEU
PAGINA 27	CAPITOLUL III RĂULUI NU SE POATE ȘI NU TREBUIE SĂ ÎI RĂSPUNDEM CU RĂU
PAGINA 37	CAPITOLUL IV SĂMÂNȚA MISIUNII ORTODOXE ESTE SEMĂNATĂ ÎN ÎNTREAGA LUME
PAGINA 47	CAPITOLUL V DUMNEZEU VOIEȘTE SĂ FACĂ DIN NOI, OAMENII, DUMNEZEI
PAGINA 89	CAPITOLUL VI CU DUMNEZEU TOATE SUNT CU PUTINȚĂ
PAGINA 95	CAPITOLUL VII URMĂ ÎN TIMP
PAGINA 105	CAPITOLUL VIII ÎN VIAȚA DUHOVNICEASCĂ TOTUL ESTE ÎNSEMNAȚ
PAGINA 125	CAPITOLUL IX SFATURI DESPRE SĂNĂTATE ȘI VINDECAREA BOLILOR
PAGINA 143	CAPITOLUL X POVEȘTELE STAREȚULUI TADEI PE FELURITE TEME DIN VIAȚA CREȘTINULUI
PAGINA 157	CAPITOLUL XI SĂ IERTĂM TUTUROR TOATE
PAGINA 203	CAPITOLUL XII SĂ FIM BUNI PENTRU NOI ȘI PENTRU ALȚII

Părintele Tadei este stareț al Mănăstirii Tuman, care se află la câțiva kilometri de Golubaț, un așezământ monahal cu cinci maici viețuitoare. M-a cucerit după doar câteva cuvinte pe care le-am schimbat în curtea conacului mănăstirii unde locuiește.

S-a născut în anul 1914, a fost monah încă din tinerețe și a petrecut mai mulți ani în mănăstirile din Peci, Gorniak și Vitovnița până ce a ajuns în această mănăstire. Scund de statură, subțire, cărunț, cu barba și părul aproape albe, cu ochii blânzi, căprui, vorbește smerit și viu. Se simte că e plin de ceva ce radiază din el și îi atrage pe oamenii care își doresc să-i fie în preajmă.

BOLILE – CHEMAREA LUI DUMNEZEU LA POCĂINȚĂ

Înainte de toate, am vorbit despre boli, îndeosebi despre cancer. În vara aceea, fusese la băile Prolom, lângă Kurşumlia, unde mulți s-au vindecat de această suferință. Părintele Tadei povestește despre un bolnav de cancer la nas, aflat într-un stadiu avansat, că s-a vindecat după

LIBRIS | We know books

câteva luni petrecute la băile de aici, rămânând doar cu o cicatrice. „Trebuie, firește, să și crezi în puterea tămăduitoare a apei balneare,” spune părintele Tadei, „de a cărei valoare reală nu este niciun motiv de îndoială. Cel mai însemnat lucru dintre toate este cum primește bolnavul adevărul despre boala sa. Pentru a nu intra în neorânduiala vieții emoționale a oamenilor care au făcut cancer, de trebuință este ca el să primească vestea bolii cu liniște. Dacă bolnavul nu se înfricoșează și nu se tulbură, cancerul nu va crește rapid sau nu va crește deloc. Dimpotrivă, tulburarea emoțională, grija și frica peste măsură îi grăbesc evoluția. Dacă cineva își mai pune și întrebări cu privire la sensul adânc al apariției bolii sale, se află pe calea cea mai bună a unei posibile vindecări, așa că îndreptarea căii strâmbe a vieții de până atunci este cu atât mai importantă.”

Mi-am amintit atunci de lectura recentă a referatului unor medici japonezi, susținut în cadrul unui congres internațional de medicină psihosomatică de la Roma. Au comunicat istoria a zece bolnavi de cancer, aflați, majoritatea în fază avansată, care, cu excepția a doi dintre ei, s-au vindecat fără niciun tratament și, după mai bine de zece ani de la diagnosticarea histologică a bolii, s-au însănătoșit. Aproape toți erau oameni credincioși, toți știau ce boală au, toți primiseră această cunoaștere cu pace, iar mare parte chiar ca pe un semn al nevoii de îndreptare a vieții lor de până atunci. Părintele Tadei spune că înșelarea este cea mai grea boală a omului și, întrucât fiecare om este aplecat spre înșelare, bolile trupești se fac îndreptători și muștrători ai săi. Acesta se revoltă

împotriva bolii, este înclinat spre cârtire și spre refuzul de a-i da un sens și, cu toate acestea, omul sănătos, omul întotdeauna perfect sănătos, pierde mai ușor legătura cu Duhul decât cel bolnav.

DESĂVÂRȘIREA DUHOVNICEASCĂ NU ARE SFÂRȘIT

Altă temă frecventă a convorbirilor noastre a fost tânjirea și dorirea omului după Dumnezeu și desăvârșirea duhovnicească. Părintele Tadei, asemeni părintelui Iustin Popovici, socotește că ideea reîncarnării nu trebuie primită, deoarece fiecare om se desăvârșește după moarte, începând de la acea treaptă a înălțimii lui duhovnicești pe care a atins-o la adormirea întru Domnul.

„Nu este niciun somn până la Înfricoșata Judecată, precum învață unii sectanți. Cum poate duhul să doarmă? El este neîncetat treaz și lucrător. Trupul nostru nu este în stare să însoțească duhul în această lucrare a lui, și aici își are obârșia visul, în timpul căruia trupul, într-un anume fel, se desprinde de duh, se predă odihnei și reînnoirii. În acest timp, duhul este în lumea sa. El poate intra acolo în comuniune cu duhurile morților sau cu lumile duhovnicești, îndeobște. Se întâmplă rar ca omul să-și mai amintească ceva dimineța. Există, de bună seamă, și vise obișnuite născute din țesătura sufletului. Cele care îl preocupă cel mai mult în starea de trezie, acelea se desfășoară și noaptea, ca într-un film.

Este anevoie ca Dumnezeu să Se arate omului, când acesta e precum o oglindă spartă în care până și povețele

duhovnicești se reflectă întotdeauna fragmentar. Fiecare primește atât cât poate duce și pe cât este de spartă oglinda cu care a venit în lume. Hristos a venit pe pământ ca oglinda noastră să fie iarăși întreagă și, așa întreagă, să Îl primească deplin pe Dumnezeu. De bună seamă, mulți nu Îl pot înțelege pe Dumnezeu și nici nu pot să-L primească în sine în chip desăvârșit. În starea de acum, trupul nostru nu poate să țină Lumina în el. Acesta este posibilul motiv pentru care sfinții, luptându-se întreaga lor viață cu ispitele și biruindu-le, au primit iluminare și, foarte curând după această iluminare, s-au mutat în lumea cealaltă. Mare le este bucuria acolo, căci împreună pătimesc și în dragoste cântă laolaltă cu celelalte suflete asemenea lor, care Îl preamăresc pe Dumnezeu, iar pe lângă toate acestea își păstrează personalitatea, dar nicidecum într-un chip egoist, ci așa cum o păstrează întotdeauna pe pământ chiar și oamenii duhovnicești. La aceștia, mintea, voința și inima au ajuns una. Cel mai adesea, însă, acestea sunt dezbinat în om, de aici și nenumăratele-i necazuri în viață. La duhovnicii mari aceasta nu este numai o lumină din afară, pe care Harul o scoate din când în când la iveală, ci este una lăuntrică, mult mai adâncă și mai trainică; ea se ridică din inimă și umple omul întreg. Această lumină este Dragoste și numai prin ea omul se află cel mai aproape de Dumnezeu, care este însăși Iubirea. Desăvârșirea omului și apropierea de Dumnezeu sunt veșnice, căci Dumnezeu nu este doar cu neputință a fi cunoscut și pătruns cu mintea, ci e și de neatins. Totuși, în iubire suntem cel mai aproape de Dumnezeu și la cel mai sigur adăpost. Atingerea Duhului

este fulgerătoare, felul în care noi înțelegem timpul nu are nicio însemnătate în rândul ierarhiilor duhovnicești. Iar aceste ierarhii există; în Evanghelie este spus: «În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt.» /Ioan 14, 2/ De la măsura duhovnicească la care am ajuns aici primim, după moarte, locașul potrivit și sufletele înrudite alături de care să viețuim mai departe acolo. Nu este totuna ce a dorit omul și pentru ce s-a luptat în timpul vieții sale pe pământ. Omul duhovnicesc s-a luptat pentru cele duhovnicești, pentru intrarea în Cer, omul trupesc s-a luptat pentru cele pământești. La prima vedere, pare că este mică deosebirea între cineva care a crezut în ideea de dreptate, s-a luptat pentru ea, punându-și chiar viața în joc, și cineva care a crezut în ideea și în dreptatea cerească, acestea neîmplinindu-se niciodată aici, pe pământ. Deosebirea este totuși una mare, astfel încât, în ciuda unei credințe, cinstiri și jertfe aparente ale cuiu care caută dreptatea pe pământ, acela va continua să dorească în chip greșit și se va afla în tovărășie greșită și după moarte. Sufletele înrudite se caută unul pe celălalt și aici și acolo. Atunci când întâlniți aici un suflet înrudit duhovnicește, rămâneți cu el, căci e mare bucurie să vă întovărășiți cu cei de-un cuget.”

Când, la auzul acestor cuvinte, am făcut observația că în numeroase mănăstiri călugării nu se înțeleg între ei, părintele Tadei a zâmbit și a răspuns că este adevărat, motivul fiind că aceia sunt numai aparent de-un cuget.

„Majoritatea își păstrează obiceiurile, scopurile și dorințele egoiste. De aceea, mulți sfinți au părăsit mănăstirea și s-au retras într-o chilie însingurată.”

E greșit să procedezi așa sau e greșit să rămâi între monahi, în mănăstire, am întrebat.

„Asta au vrut să știe și duhovnicii înșiși și au primit răspuns din lumea duhovnicească cum că, dacă duhul iubirii este prezent, ambele căi sunt drepte.”

CINE ÎL ISPITEȘTE PE OM – DUMNEZEU SAU OMUL?

Părintele Tadei nu răspunde niciodată direct la întrebările mele, ci prin învățături din *Viețile Sfinților*. Așa a făcut și la întrebarea mea despre cine îl ispitește pe om: Dumnezeu sau omul se ispitește pe sine însuși, întemeindu-mă pe aparenta contradicție din Epistola Apostolului Iacov („Nimeni să nu zică, atunci când este ispitit: De la Dumnezeu sunt ispitit...” /Iacov 1, 13/) și din Psalmul 135, precum și din alte câteva pasaje din Vechiul Legământ. Asemănându-se în aceasta aproape tuturor duhovnicilor ortodocși pe care i-am cunoscut, părintele Tadei este mai înclinat să creadă într-o lucrare mai mare a lumilor duhovnicești din jurul nostru, atât a celor bune, cât și a celor rele, decât a celor dinlăuntrul nostru. El socotește că starea lăuntrică a omului, ceea ce ar putea fi numită „lucrarea lui sufletească,” se potrivește, atrage și trezește anumite puteri duhovnicești. Nu am reușit să înțeleg ce crede părintele Tadei despre libertatea omului, mai cu seamă, despre starea actuală a omului european și despre marea tăcere – aş putea chiar spune retragere și așteptare a puterilor duhovnicești în fața hotărârii libere a acestui om european – în fața lumii spirituale. Stăruie

încă, se pare, în înțelegerea duhovnicilor noștri ortodocși, ceva copilăresc în felul în care ei îl privesc pe om, aş spune uneori, mai ales în felul în care privesc omul nostru, pe care îl identifică într-o oarecare măsură cu omul îndeobște. Trebuie reamintit că părintele Tadei nu este un om școlit, abia dacă a terminat școala mănăstirească, ceea ce nu înseamnă că nu a iubit să citească cărțile, deși nu foarte mult. Povețele sale sunt mai degrabă rodul unei înțelegeri lăuntrice, decât o consecință a cărților citite.

ÎNTREBĂRI BLESTEMATE

Într-una dintre zile, am mers pe jos împreună cu părintele Tadei de la Mănăstirea Tuman la postnița starețului Zosima Sinaitul¹, din veacul al XIV-lea, care, după predanie, s-a nevoit în locurile acelea. Pe drum am adus vorba despre diverse probleme „între cer și pământ.” Simțind că mă chinuie „întrebări blestemate” cu privire la obârșia răului, anume de ce dreptii pățimesc, iar păcătoșii se bucură, și altele asemenea, părintele Tadei mi-a vorbit despre cum mintea omului nu poate înțelege și accepta ceea ce îl depășește. Dacă, totuși, se poate înțelege ceva din „lumea cealaltă,” omul o dobândește atunci când se smerește. Aici îmi citează cuvintele lui Hristos către Nicodim, a căror tâlcuire este: „Dacă nu înțelegi cele pământești, cum le vei înțelege pe cele cerești! Omul trebuie să atingă chipul sfințeniei ca să i se descopere ceva.”

¹ Sfântul Cuvios Zosima Sinaitul este un sfânt sârb care a viețuit în Mănăstirea Tuman, din estul Serbiei, în veacul al XIV-lea. Este prăznuit pe 8 august după calendarul vechi și pe 21 august după cel nou.